

גמ' קידושין (מג.מג:) - עדים בקידושין
רב דניאל שטיין

א. ס' כלבו (סי' ע"ה) - כתב הר"ר יצחק האומר לב' צאו וקדשו לי אשה פלונית הן הן שלוחיו הן הן עדי, והר"ף ז"ל כתב וצ"ע אם נאמר כן גבי שלוחי האשה לקבל גיטה וקדושה ע"כ.

ב. אבני מילואים (סי' ל"ה ס"ק א') - ואיכא למידק כי ה"ל כגופי' מאי הוי הא בע"ד גופי' היכא דנסתלק מגרמת ממון יכול להעיד וכו' וכן אמרו בגמ' קידושין (עג:) נאמן בעל המקח לומר לזה מכרתי ולזה לא מכרתי ואפי' אין מקחו בידו ה"ל עד וכו' וא"כ ה"נ נהי דה"ל כגופי' כיון דאין בו נגיעת ממון למה לא יוכל להעיד ומ"ש ממוכר דנמי בשעת מעשה המכירה ה"ל בעל דבר וכו' וכל שנסתלקו מנגיעת ממון מעיד וצ"ע. שוב ראיתי בתשובת הריב"ש סי' פ"ג שכתב וז"ל ואם השליח אומר קדשתיה למשלח והיא אומרת לא נתקדשתי הנה המשלח אסור בקרובותי מפני דברי השליח שהוא כמותו כו' ואף על פי שאין השליח כבעל דבר לגמרי דהא איפסקא הלכתא בפ' האיש מקדש שהשליח נעשה עד והאומר לשנים צאו וקדשו לי אשה הן הן שלוחיו הן הן עדי היינו משום דאינו נוגע בדבר ואין לו הנאה בעדות זו אבל מכל מקום הרי הוא כמותו בכל ענייני השליחות ולזה היה דעת מי שסובר שאין השליח נעשה עד לומר שהוא כבעל דבר לגמרי אף על פי שאין נוגע בדבר ובזה לא נפסקה הלכה כמותו אמנם כל מה שהשליח אומר בענין השליחות הרי הוא כאלו אמרו המשלח עכ"ל. ומבואר דהיינו באמת טעמא דאין הלכה כמותו דר' שילא ומשום דאף ע"ג דכגופיה הוא כיון שאינו נוגע בדבר הרי הוא עד ור' שילא סובר דכיון דכגופיה הוא אף על פי שאינו נוגע אינו עד וא"כ הך דבעל המקח נאמן וכן הך בשותפין מעידין אף על גב דה"ל בע"ד אלא משום דאינו נוגע הוא לפי הלכתא דקי"ל שליח נעשה עד.

ג. טור (אהע"ז סי' קמ"א) - אבל בירושלמי יש עשה שליח להוליך לה גט צריך להחזיקו בפני שנים ואין שליח משם השנים וא"א הרא"ש ז"ל הביאו לפסק הלכה ופירש אותו אין השליח משם השנים שהרי הוא בא במקום הבעל עכ"ל ויראה מלשונו דאפי' במקום א' אינו עולה כיון שנתן טעם לדבר שהוא במקום הבעל ונ"ל שעולה במקום אחד שהירושלמי אינו אומר אלא שאינו במקום ב' אבל עולה במקום עד אחד הלכך נראה שעולה במקום אחד דהא קי"ל (קידושין מג א) אמר לשנים גרשו את אשתי הן הן שלוחיו הן הן עדי וה"נ אמר לא' עולה במקום א' וא' מצטרף עמו וכן דייק לישנא דירושלמי דקאמר אינו עולה במקום שנים אבל במקום א' עולה וכן דקדק בעל העיטור לשון הירושלמי.

ד. חי' הרשב"א קידושין (שם) - ודוקא בשקדשה בפני שנים שהם אצלם והיא מרגשת בהן אבל הכמין לה עדים אחורי הגדר לא דדלמא אי ארגישה בהון לא מקבלא קדושין אלא השתא דסברה דליכא סהדי קבלתן משום דמידע ידעה דהמקדש בלא עדים אין חוששין לקדושו ורצתה לשחק בו.

ה. שו"ע (אהע"ז סי' מ"ב סע' ג') - צריך שיראו המקדש והמתקדשת את העדים, אבל אם ראו אותם שנים מהחלון והם רואים ואינם נראים לו או לה, אינה צריכה ממנו גט. הגה: וכו' ודוקא שאומרה שכיוונה לשחוק בעלמא, אבל אם מכחשת שקבלה כלום, והעדים מעידים שקבלה, שוב אינה נאמנת לומר: לשחוק כוונתי, והוי קדושין (מהר"ם פאדוואה סימן ל"ב).

ו. חי' הריטב"א קידושין (שם) - וכן אמר מורי נר"ו דאע"ג דלא בעינן בקידושין אתם עדי, היכא דליכא פסולים באותו מעמד צריך שיהו עדים שם ולאפוקי הטמין לה עדים אחורי הגדר, חדא דהא לא חשיבא עדות בדבר שגוף הדבר צריך לעדות אלא בדבר שצריך עדות משום שקרא, ועוד דהא מצי למימר ליה לא שתקתי בשעת קידושין אלא בשביל שלא היו שם עדים וכסבורה שלא הועילו מעשיך והוה ליה כמקדש בלא עדים שאין חוששין לקידושיו.

ז. גמ' מכות (ה:) - על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט הכתוב בשלשה אלא להקיש שנים לשלשה וכו', ומה שנים, נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה, אף שלשה, נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה, מנין אפי' מאה ת"ל עדים.

ח. גמ' מכות (ו.) - כי אתא לקמיה דרבא, אמר ליה יקום דבר, במקיימי דבר הכתוב מדבר וכו'. היכי אמרינן להו אמר רבא, הכי אמר' להו למיחזי אתיתו או לאסהודי אתיתו, אי אמרי לאסהודי אתו, נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה, אי אמרי למיחזי אתו, מה יעשו שני אחין שראו באחד שהרג את הנפש.

ט. חי' הריטב"א קידושין (שם) - מיהו כל היכא שיש באותו מעמד כשרים ופסולים או קרובים צריך לייחד עדי הקידושין, דאי לא כיון דאיכא עד פסול ביניהם עדות כולם בטלה ואף על גב דאמרי למחזי אתינא, דכי אמרינן התם דאמרינן להו למחזי אתיתון או לאסהודי אתיתון ואי אמר למחזי אתינן תתקיים העדות בשאר, היינו בדיני ממונות ובדיני נפשות שאין העדות מתקיימת עד שבאין לבית דין ושעת ראייה לא חשיבא עדות, אבל הכא בקידושין אין העדות באה לאמת הדבר בלבד אלא אפילו ידעינן דהכי קושטא דמילתא שקידשה אינה מקודשת בלא עדות ואין לקדושין קיום בלא עדות וגזרת הכתוב הוא, וכיון דכן שעת מעשה הוא שעת עדותן וכיון דאיכא צירוף פסולי עדות עמהן עדות כולן בטלה וכו' כך הורה רבינו נר"ו הלכה למעשה אבל אין זה דעת המפרשים ז"ל וראוי להחמיר.

י. רא"ש מכות (פ"א סי' י"א) - היאך תמצא קדושין וגיטין כשירין שנעשין בפומבי וגם אליבא דרבי אם כווננו להעיד הלכך נראה לפרש דלפי המסקנא דאמר רבא במקיימי דבר דיבר הכתוב אין קרובין ופסולין מבטלין העדות אא"כ באו והעידו בב"ד עם האחרים דלא מיקרי עדות אלא אותן שבאין לקיים הדבר בפני ב"ד וכו'. ויראה שאם הזמין המלוה עדים כשירים ועמדו שמה קרובים או פסולים אפ"ל אם כווננו להעיד ובאו והעידו בב"ד לא נתבטלה עדות הכשירין דכיון שיחד את עדיו לאו כל כמינייהו להפסיד לזה ממונו וכו' המזמין את עדיו והוציא את כל אחרים מכלל העדות לאו כל כמינייהו לבטל העדות.